

Straupes lokālpatriotisms un

ILZE GALKINA, Ivetas Tomsones foto

Vienlaikus ar enerģijas, izejvielu un pakalpojumu cenu vairākkārtīgu lēcieni pēdējos mēnešos strauji augušas piena iepirkuma cenas, atsevišķu pircēju piedāvājumam sasniedzot pat 50 centus. Piens trūkst, sākusies vairāksolīšana. Kā šajos apstākļos izdzīvo kooperatīvs ar savu pārstrādi, kas nodrošina piena produktus vietējam tirgum, lūdzām skaidrojumu PKS "Straupe" valdes priekšsēdētājam IMANTAM BALODIM un priekšsēdētāja vietniekam, z/s "Lielandžas" īpašniekam JĀNIM ŠULCAM.

Jau gadiem ierasts, ka PKS "Straupe" – tautā dēvēta par "Straupes pienu" –, no saviem kooperatīva biedriem pienu iepērk par augstāku cenu, nekā maksā citi pārstrādes uzņēmumi. Šāda prakse ļāvusi nodrošināt faktiski maz mainīgu piensaimniecību skaitu, ar tendenci jaunajiem pārņemt vecāku iesākto un modernizēt esošās saimniecības. Lidz ar to "Straupe" raksturīgi, ka jaunus biedrus uzņem vienīgi tad, ja kāds savu darbību pārtrauc. Arī patlaban daži kaimiņu novadu piena lopkopji, ja tā var teikt, gaida rindā.

Imants Balodis sarunas sākumā teica gandrīz neticamo: "Tā kā no saviem biedriem nekādus prasījumus par cenu celšanu nesaņēmām, redzot, kas notiek visapkārt, valdei, kurā tikai viens no locekļiem nav saistīts ar piena ražošanu, pēdējā sēdē janvārī piedāvāju lemt, kādu cenu mēs varētu maksāt par pienu. Decembrī kooperatīvam vidējā cena bija 38,9 centi (valstī 37,5). Visus apmierināja priekšlikums par 7 % pielikumu, kas ir 41,6 centi par 1 kg vidēji. Neviens neteica, ka vajadzētu augstāku."

– Kā to skaidrojat?

I. Balodis: – Tādēļ, ka visus gadus, kopš pastāv kooperatīvs, mūsu zemnieki vienmēr saņēmuši vairāk, nekā maksāts Latvijā vidēji. Nauda jau droši vien ir vajadzīga, par lietu nekad nav, bet reizē tas apliecina mūsu lokālpatriotismu. Vēl vairāk – pat tādu kā lepnumu būt "Straupes" biedram. Mūsu piensaimnieki labi zina, cik maksā uzpircēji un pārpirceji, tomēr *nepārdodas*. Un pareizi jau ir – varbūt dažreiz labāk ir saņemt mazāk, nekā īslaicīgi papricāties par "medni rokā".

J. Šulcs: – Valdē esmu no 2015. gada, līdztekus veidoju savu saimniecību, kur būs robotu ferma. Es pat neapsvēru citu variantu, man, tāpat kā maniem vecākiem, jābūt "Straupes" biedram. Te piesaista galvenokārt iepirkuma cena. Ja tā nemitīgi bijusi 10–15 % augstāka par valstī vidējo, tad var šo to arī iekrāt. Tāpat

ir atbalsts biedriem: ja vajag, var saņemt nelieklus aizdevumus, var lētāk nopirkt visu nepieciešamo barības sagādei, minerālmēslus.

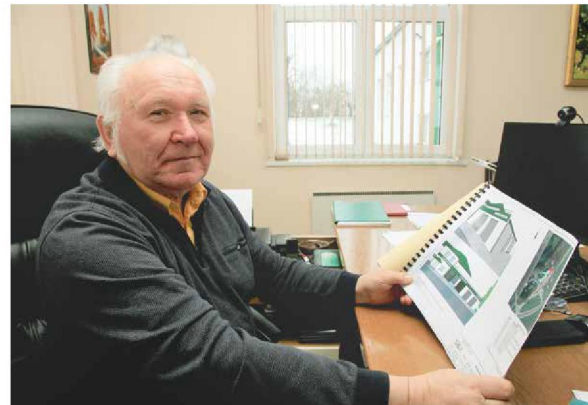
– Vai esat jau izanalizējuši 2021. gada rādītājus?

I. Balodis: – Gads varēja būt labāks. Apgrozījums ir pieaudzis par 2,8 %, sasniedzot līdz šim augstāko līmeni – 7,7 miljonus eiro, taču diemžēl izmaksas pieaugušas par 5,8 %. Minuss nav liels, bet tomēr ir, un ļaunākais, ka izmaksu kāpums turpināsies. Kopš janvāra elektrību pērkam par biržas cenu. Tikko saņēmu jauno rēķinu. Par elektrību cena trīskārša, bet, pateicoties valdības lēmumiem, par pārvadi un OIK ir nulle. Tomēr gala rēķins ir par 30 % augstāks nekā iepriekšējais. Ļoti sadārdzinājušies iepakojuma materiāli, izjūtam degvielas cenas kāpumu. Tā kā ir palielinājies darba apjoms, ir augušas arī pārstrādē nodarbināto algas. Kāpinām samaksu par pienu, kas arī nozīmē izdevumu pieaugumu. Janvārī attiecīgi pret gadu iepriekš ir 25 % piena samaksas kāpums.

Taču biznesā ir teiciens: "Neuztraucies, ka palielinās izdevumi, uztraucies, ja nepalielinās ienākumi." Kopā ar tirdzniecības vadītāju Ivo Apenīti diendienā analizējam iespējas palielināt ienākumus no pašražoto produktu realizācijas savos veikaliņos, kā arī ar klientiem, ar kuriem līgumsaistības ierobežo cenu paaugstināšanu. Te rodas kooperatīva ienākumi un galarezultātā vairāk varam zemniekiem samaksāt par pienu, vairāk līdzekļu ieplānot attīstībai. Starp citu, "Straupes" kooperatīvs izdzīvo bez kredītiem un savus attīstības plānus varam realizēt bez banku līdzdalības.

– "Straupes" stratēģija ir isā piegādes ķēde. Ko tas nozīmē?

– Tā ir piena ātrā rīta savākšana no biedriem, biedru fermas nav tālāk par 25 km no pienotavas, tūlītēja pārstrāde un gatavās produkcijas piegāde nākamajā dienā.

Imants Balodis cer, ka jau nākamgad būs īstenota iecere par jaunas noliktavas izbūvi. Ja pašreizējā noliktavā var iekraut produkciju viens kravas furgons, tad jaunajā varēs vienlaicīgi trīs

IMANTS BALODIS

- PKS "Straupe" valdes priekšsēdētājs.
- PKS "Straupe" dibināta 1993. gadā, apvieno ap 50 biedru.
- Vidējā piena iepirkuma cena janvārī 41,6 centi par 1 kg piena.
- Ražo svaigpiena produkciju, sviestu, Jāņu sieru u.c.
- Produkciju realizē pašu 15 tirdzniecības vietās, darbojas programmā "Skolas piens", zaļā iepirkuma ietvaros nodrošina produkcijas piegādi izglītības iestādēm un slimnīcām, sadarbojas ar vairākiem tirdzniecības tīkliem.
- Uzņēmumā strādā 104 darbinieki.
- 2014.–2020. gadā realizēti četri attīstības projekti.
- LAD apstiprināšanai iesniegts projekts par jaunas noliktavas celtniecību gatavās produkcijas uzglabāšanai, kā arī pasākumiem vides prasību nodrošināšanai.

Līdz pulksten 10 tiek savākts pieprasījums no tirdzniecības vietām, tad nodots tālāk cehos ražošanai un nākamajā rītā jau agri pasūtījums ir aizvests uz veikaliem un pieejams pircējiem. Noliktavā ilgāk glabājams vien sasaldēts sviests un vēl daži produkti ar garāku realizācijas laiku.

Šobrīd tiek uzsvērts, ka cilvēkiem nav pirktpējas. Piekritu, nav, taču, analizē-